

Солостів

Культурно-мистецький часопис кафедри сольного співу
Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка

№ 5, листопад-грудень 2011 року

Життя – мить, в якій містяться години, дні, роки кожної людини, і в них – свої пристрасті і діяння, порожнеча й непотрібність, натхнення й віра. Доля визначає, кому дано світитися зорею, або хоча б спалахнути болідом, залишивши яскравий слід на нічній безконечності неба.

Мистецьким талантом нагороджує Всевишній лише вибрану частину людства й це вже підносить її на особливий щабель духовного визначення. Поруч з нами такі особистості є – їх життєвий та творчий шлях, часто тернистий, не повинен канути в Лету, а у друкованому слові залишитися для прийдешніх поколінь...

Сорок п'ять років тому студентами першого курсу Львівської державної консерваторії ім. М.Лисенка (тепер Львівська національна музична академія ім. М.Лисенка) стали музиканти, вокалісти, теоретики, які на сьогоднішній день посіли видатне місце у мистецькому світі України та далеко за її межами. Більша частина випускників заслугує уваги власною позицією, творчими здобутками, велими вагомим внеском у скарбницю національної та світової культури. До таких належав народний артист України, професор, завідувач кафедри сольного співу ЛДМА ім.М.Лисенка (1992-2010) Володимир Ігнатенко, якому доля накреслила свій шлях...

Зима 1940 р. видалася напрочуд морозною. Родина Дмитра і Лідії Ігнатенків проживала у лісництві Голубля (сьогодні – Подлясек, що у Перемишльському воєводстві у Польщі). В останній день січня, 31 числа за календарем, серед дерев, покритих іскристим снігом, у спальні лісничівки пролунав здоровий, вимогливий крик. На світ Божий з'явився син – продовжувач роду. Охрестили його Володимиром...

Втрапивши після війни Галичину, польський уряд фактично

дав згоду на репресії й виселення з території Польщі україномовного населення. Змушені були втікати й Ігнатенки. З великими труднощами перейшли кордон і опини-

вий факультет. Закінчилась шкільна романтика, розпочалась круговерть нового життя...

1956 рік. Здає вступні іспити. Не пройшов – забракло одного

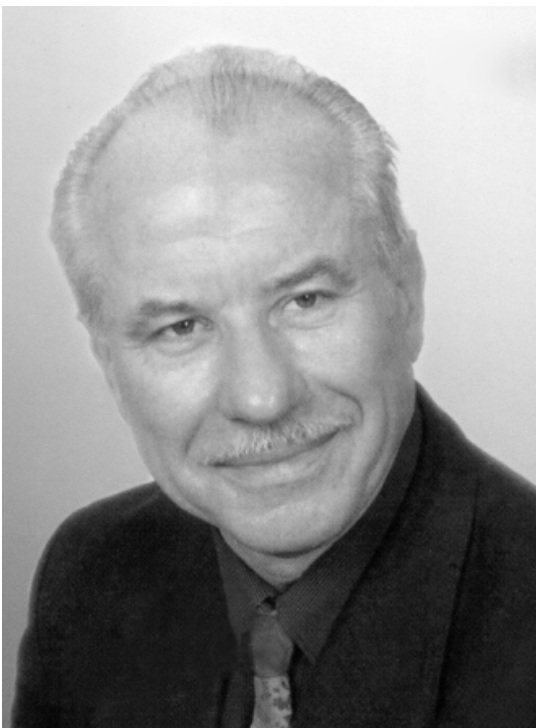
БЛАГОСЛОВЕННИЙ ШЛЯХ ВЕЛИКОГО МИТЦЯ

Світлій пам'яті народного артиста України,
професора Володимира Ігнатенка
(31 січня 1940 - 27 листопада 2010)

лися на українській землі, де радянські чиновники скерували родину до Яворова. Невдовзі Дмитро Андрійович був призначений на посаду інженера лісничого у Басівському лісництві, що біля Львова.

Володя пішов до школи у с. Рудному. Найбільше доводилося працювати над українською мовою. Сумлінно й ретельно ставився до занять. Навчання давалося легко. Хлопець був кмітливий і наполегливий. Розширився світогляд, зростала жага пізнання. Голос став здоровим, гучним, як колись мріялось. У шкільному хорі співав у басах. Змужнів, подужчав. Ретельно вчився – прагнув вступити до Львівської політехніки на нафто-

балу. Гіркота змішалася з обуренням: адже протягом усього шкільного навчання був кращим учнем,

знав, що має достатні знання, наполегливість, відповідальність. Проте доля знала, що чинила.

Пісня і музика були невід'ємною частиною життя Ігнатенків. Старша сестра Тереса досконало володіла грою на фор-

тепіано. А ще виявилось, що у неї яскраво дзвінкий, кришталево чистий голос.

Влаштувався вантажником на Львівському жиркомбінаті. Молодий, завзятий, він займається спортом – бере участь у змаганнях штангістів, займає призові місця. Відтак – праця на кондитерській фабриці ім. Кірова у Львові (тепер «Світоч»). Керівником хору тут працював Борис Грош, чоловік сестри, який бере Володю на басові партії. За пропозицією швагря силами родини Ігнатенків була поставлена опера С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» за участю В.Ігнатенка, де він виконував партії Султана та Імама. З непоганими голосовими даними складає іспити до вступу у консерваторію.

У липні 1958 року В.Ігнатенко стає студентом вокального факультету Львівської консерваторії ім.М.Лисенка. Перший курс приніс невдачі у співі, та М.Шелюжко, провідний тенор Театру опери та балету, доцент консерваторії, відчув, що у цього молодого і завзятого хлопця є дані для навчання на вокальному факультеті. Між викладачем і студентом відразу налагодилися прекрасний творчий і людський контакт. Вивчення «оперних уривків» проводили досвідчені диригенти: М. Лобанов, Л. Мандрикін, М. Гончаров. Режисерську роботу здійснювали О. Гай, Р. Ашкіназі, яка вела курс «Культура мови». Яким безцінним дарунком долі був цей період, коли студенти-вокалісти мали можливість засвоювати такий необхідний для співака предмет на високому професійному і культурному рівні!

Артистизм і глибоке природне нутро у Володимира були від Бога. Тому мудрі й досвідчені режисери дозволяли йому самому багато «творити», вносячи професійну корекцію в його актор-

Закінчення на 2 стор.

Закінчення, поч. на 1стор.

ськї інтерпретації того чи іншого персонажу. У оперній студії консерваторії В.Ігнатенко з успіхом виконує роль Андрія в опері М.Лисенка «Тарас Бульба» та партію Ликова у опері «Царева наречена» М.Римського-Корсакова. Все було відпрацьовано, відшліфовано до найменшого нюансу.

Оперний театр став йому другою домівкою. Він відвідував усі спектаклі майже щовечора. Так і «вивчив» увесь репертуар, який у той час був на сцені Львівської опери. Тенорові партії, а особливо з репертуару М.Шелюжка, зафіксувалися і осідали не тільки в його голові, в душі, але і вживалися у його ество свідомо й емоційно.

Під час літніх канікул з творчим колективом гастролював у Сибіру, Хабаровському краї та на Сахаліні. Пізнавав людей і світ.

У 1965 році театральний сезон у Львівському театрі опери та балету відкривається для студента В.Ігнатенка. Після вдалого дебюту у «Борисі Годунові» М.Місюрґського в партії Самозванця йому відразу з'явилися пропозиції щодо вивчення деяких оперних партій поточного театрального репертуару.

Новими прем'єрами відзначився 1965 рік. В.Ігнатенко співає Макса у «Зачарованому стрільці» К.Вебера та Неморіно у «Любовному напої» Г.Доницетті. Прем'єри 1966 року започаткувала опера Ж.Оффенбаха «Казки Гофмана» – партія Гофмана. Весною 1969 року відбулася прем'єра нової постановки опери П.Чайковського «Пікова дама» – партія Германа. Це лише прем'єри, а ще були інші спектаклі. У 1971 році Львівський театр опери та балету виїжджає на гастролі до Києва, а відтак – у Москву. У репертуарі були опери «Золотий обруч» Б.Лятошинського, «Наталка Полтавка» М.Лисенка, «Ернані» Дж.Верді та «Пікова дама» П.Чайковського. У головних ролях – В.Ігнатенко. Після виступів преса рясніла великими схвальними відгуками про цього співака.

Кожен спектакль за участю В. Ігнатенка – це окрема розповідь. Де б не відбувалися гастролі – чи в Україні, чи за кордоном – всюди успіх! Безліч відгуків у пресі сплели дивовижне мереживо, на якому вигаптуваний насичений і невтомний шлях співака-актора.

За великі творчі здобутки, високу професійну майстерність, плідну й активну працю В.Ігнатенко у 1979 році отримує почесне звання «Заслужений артист України».

В.Ігнатенко створив ряд незабутніх образів – Хозе («Кармен» Ж.Бізе), Енцо («Джоконда» А.Понк'еллі), Стефан, Йонтек («Зачарований замок»), «Галька» Монюшка), Пінкертон, Каварадоссі («Мадам Баттерфляй»), «Тоска» Дж.Пуччіні), Тангойзер («Тангойзер» Р.Вагнера), Микола Задорожний («Украдене щастя» Ю.Мейтуса), Манріко, Радамес, Отелло, Ернані («Трубадур», «Аїда», «Отелло», «Ернані» Дж.Верді), Азазель («Мойсей» М.Скорика), Назар («Назар Стодоля» К.Данькевича) та багато інших партій.

Володимир Ігнатенко – явище небуденне у колективі Львівського театру опери та балету. У нього не тільки великий драматичний тенор, але й справжнє акторське обдарування, дар перевтілення. Співак виконував у оперному театрі практично все: чим складніше – тим краще. Він – актор, здібний музикант і цікава людина.

1990 рік – ще один знаменний рік у творчій і життєвій біографії митця – співаку присвоєно почесне звання «Народний артист України».

В.Ігнатенко створив не повторні персонажі, самобутні й глибоко переконливі. Але його захоплював й інший жанр: нестримне бажання співати реквієм, ораторію, кантату, месу, духовну музику, в яких співак міг виявити свій професіоналізм, глибину відчуття музичної мови кожного композитора, його індивідуальність. Це твори Й.Баха, Л. ван Бетховена, Й.Гайдна, В.Губаренка, А.Дворжака, Г.Жуковського, О.Козаренка, М.Кузана, М.Лисенка, В.А.Моцарта, Л.Ревуцького, В.Собка, Д.Січинського, які викликали

у В.Ігнатенка жагуче бажання пізнати і заглибитися у грандіозний світ високої музики. Одночасно притягала зовсім мала камерна форма: солоспів, романс, пісня. Концертні програми охоплювали різні за жанрами, стилями, епохами композиції. Чимало зроблено ним для повернення кращих зразків української камерно-вокальної музики, зокрема, пісень та солоспівів галицьких композиторів. Кожен твір співак дивовижно трансформував у собі, а відтак переконливо майстерно пропонував на суд публіки. І завжди – успіх!

«Прекрасне вічно матиме своїх творців і шанувальників» – говорив Ігнатенко. Йому часто щастило бути першовиконавцем як у оперному репертуарі, так і в ораторійній чи камерній музиці. Варто б згадати перше виконання В.Ігнатенком та О.Козаренком «Розритої могили» М.Лисенка. Презентація цього унікального твору, що вміщує історію українського народу, відбулася у Києві у концертному залі «Золоті Ворота» і викликала небувалий фурор.

З 1983 року відкривається ще одна сторінка у житті маестро: його запрошують на викладацьку роботу до Львівської консерваторії на кафедру сольного співу. У 1993 році він стає доцентом, а у 1999 р. – професором ЛДК ім. М.Лисенка. Для кожного викладача студент – це велика відповідальність. Адже маестро сам пройшов життєві випробування, тому усвідомлював значення цієї посади. Приходить пора, коли свій, майже двадцятирічний досвід – вокальний, сценічний, акторський – треба передавати майбутньому поколінню.

Відома фраза: той учитель найкращий, учні якого перевищують його самого. І є у В. Ігнатенка ті учні, що співають у театрах і у філармоніях, на різних сценах України та за її межами. Не чекаючи подяки, він наполегливо працював, виховував молоде покоління. За 27 років виростив і випустив на широкий мистецький шлях своїх дітей-учнів, серед яких лауреати міжнародних, республіканських та регіональних конкурсів, імена яких відомі в Украї-

ні та у зарубіжжі: Н.Перетягіна, Г.Гаврилко, Т.Іванів, В.Лісковецький, Л.Качала, П.Радейко, І.Комаревич, Н.Юречко, А.Блик, М.Корнуняк, Д.Кальмучин та багато інших. Наполегливо переконував своїх підопічних бути активними учасниками не тільки музичного сьогодення, а й стати гідними представниками своєї Батьківщини, любити й прославляти її...

Очолюючи кафедру сольного співу, віддаючи безліч часу студентам, В.Ігнатенко знаходив час відвідувати численні мистецькі заходи, концерти, творчі зустрічі, святкування, нерідко беручи безпосередньо у них участь. Він був усюди – бадьорій, привітний, піднесений, невтомний, невгамовний і ніколи не байдужий...

P.S. ...Відійшла людина. Оглядаючись сьогодні у минуле, близьке й далеке, можна написати не тільки ще одну статтю, спогад. Адже зараз зринають у пам'яті моменти, ситуації, його слова чи дії, на які просто не зверталось уваги. Багато колег, знайомих, студентів, друзів і навіть недругів не хочуть погодитися з несподіваною раптовою втратою. Та день 27 листопада 2010 року опустив небесну куртину, яка залишила земне життя Володимира Ігнатенка у невідомій нам ролі навечно... Для нас, живих, залишиться він у нашій пам'яті, у спогадах і бесідах з теплим щемом у серцях. Сотні раз повторюване «НЕ ВІРЮ!» з плином часу нашого бурхливого, суєтного життя перейде у «ВІН БУВ...».

**Наш друже!
Вічна Тобі,
невмирущая,
світлая пам'ять!**

Мирослава ЛОГОЙДА

**Вечір пам'яті
Володимира
Дмитровича
Ігнатенка
відбудеться
28 листопада
о 18 00 год.
у Великому
залі ЛНМА ім.
М.В.Лисенка.**

Чомусь майже зовсім не включена в цей процес Україна, хоча з огляду на свою природну музикальність, посідання найбільшого в світі скарбу пісень – наш фольклор налічує біля 600 тисяч лише зафіксованих одиниць народних пісень! – можна було б припустити, що мелотерапія в нашій країні, відносно до українців з їх унікальною ментальною схильністю до музики, мала би принести щонайкращі результати.

Це розуміє частина суспільства, тому фахівці намагаються співпрацювати з провідними музикотерапевтами світу, переймаючи їх досвід і знання, з метою в подальшому модифікувати їх досягнення на питомому ґрунті. Саме таким фахівцем-мелотерапевтом найвищого світового рівня є Луїз Монтелло, практикуючий психоаналітик, відзначена рядом державних нагород США, керівник університетської навчальної програми «Творчі методи психотерапії» у Нью Йорку, автор численних публікацій, в тому числі монографії «Музичний інтелект: як використовувати музику на шляху до зцілення, творчості та сяючої цілісності», яку вона люб'язно подарувала також авторці допису.

Луїз Монтелло приїхала до Львова на запрошення студії танцювально-рухової терапії та творчого розвитку особистості «Ритми душі». В реабілітаційному центрі «Джерело», що на проспекті Червоної Калини, відомий фахівець проводила музикотерапевтичні тренінги, але погодилась паралельно зустрітись зі студентами і викладачами ЛНМА ім. М.В.Лисенка. Адже до Львова вона має особливий sentiment: звідси колись ще перед Другою світовою війною емігрували її дідуся і бабуся.

Зустріч відбулась 29 вересня і зібрала таку велику кількість слухачів,

що об'ємна аудиторія № 39 не могла вмістити всіх бажаних. Адже для професійних музикантів вирішення психологічних проблем стає надто болючим питанням, з яким поки що вони справляються здебільшого самотужки або з допомогою педагогів з фаху – але не психологів, які, знаючи загальні засади психологічної науки, не орієнтуються у професійній специфіці музикантів-виконавців, тому мало в чому можуть їм допомогти. Професор Монтелло ж не тільки отрима-

ливали різні форми виразу емоцій, з радістю імпровізували, співали разом. Головним питанням, хвилюючим аудиторію, було подолання надмірного страху сцени, його важких наслідків для повноцінної інтерпретації. Оскільки на зустрічі основну частину слухачів становили студенти і викладачі вокального факультету, остільки й відповіді професора Монтелло були спрямовані насамперед на сценічну діяльність співаків. Чи вдалось відомій мелотерапевтці допомогти моло-

Гошко, що дуже коректно перекладала непрості наукові розважання Луїз Монтелло.

Варто підкреслити також найбільш активну зацікавленість у поширенні музично-психологічних знань кафедри сольного співу. Завідувач кафедри професор Ігор Кушплер вже довгий час плекає ідею заснування спеціальної вокальної лабораторії, в якій би опрацьовувались нагальні професійні проблеми вокалу, в тому числі й психологічні, котрі остан-

МЕЛОТЕРАПЕВТ ЛУІЗ МОНТЕЛЛО В ГОСТЯХ У ЛЬВІВСЬКІЙ МУЗИЧНІЙ АКАДЕМІЇ

Зараз однією з пріоритетних тенденцій музичної науки по праву стала мелотерапія або музикотерапія, як її частіше визначають. Здатність музики позитивно впливати на стан нервової системи, регулювати психічні процеси, служити знеболюючим засобом, допомагати адаптуватись людям з особливими потребами, а також здійснювати ряд інших психо- і фізіокоригуючих функцій вже давно широко і успішно використовується у світовій практиці.

ла фундаментальну музичну освіту, відтак прекрасно розуміє труднощі психологічного порядку, які виникають при розучуванні та інтерпретації програм студентами, але й продемонструвала, на мою думку, досконалий образ практичного психолога з етичної точки зору. Лагідна, відкрита до спілкування, приязна, цілковито вільна і невимушена, вона одразу викликала довіру і симпатію, тож протягом першої півгодини завоювала аудиторію. Без усіляких внутрішніх опорів і застережень і поважні професори, і несміливі першкурсники виконували поставлені нею завдання, мо-

дим артистам в одній з найважливіших перешкод на шляху до сценічного успіху? Сумнівно, адже подолання внутрішнього опору вимагає тривалої індивідуальної роботи, розуміння першопричин кожного зокрема. Але деякі загальні засади довіри до себе і віри в свій талант Луїз Монтелло вдалось передати. А ще – викликати у всіх присутніх почуття спокою, радості, полегшення, звільнення від стресовості кожного дня.

Кілька штрихів на завершення: неабиякий хист перекладача з англійської мови продемонструвала асистент-стажист фортепіанного факультету Юлія

німи роками суттєво загострились.

Тому такі зустрічі, як проведена акція з Луїз Монтелло, не лише дають велику поживу для наступних професійних розважань, але й усвідомлюють необхідність, врешті заповнити ті суттєві «білі плями», які виникли у науково-професійному функціонуванні музичного мистецтва в сучасному українському суспільстві.

**Любов
КИЯНОВСЬКА
доктор
мистецтвознавства**

ОКСАНА КРОВИЦЬКА – ПРИМАДОННА НЬЮ-ЙОРК СІТІ ОПЕРА

Інтерв'ю у рідному Львові

Пані Оксано, я знаю, що у Вас ґрунтовна музична освіта. Ви навчилися у спеціалізованій музичній школі-інтернаті ім. С.Крушельницької у Львові як піаністка. А як проявилися ваші вокальні здібності?

- Мої вокальні здібності почали проявлятися ще до того, як я стала навчатися гри на фортепіано. Я виросла у дуже музичальній родині, де спів звучав, без перебільшення, з ранку до вечора. Мій вуйко Нестор Горницький був відомим музикантом і викладачем співу. Оскільки ми мешкали всі разом у великій квартирі, то я часто сиділа під інструментом і слухала різноманітні вправи, арії, романси. Скільки себе пам'ятаю, мріяла стати співачкою. Маючи лише три роки, я вже любила повторювати: «Хочу співати в „Лякаля”». Вже тоді я звертала увагу на зміст розмов про видатних співаків, про Крушельницьку, про наших галицьких композиторів. Ця інформація поступово відкладалася у моїй свідомості, так що у трохи старшому віці я знала багато такого, чого не знали мої ровесники, наприклад, однокласники у музичній школі-десятиріччі імені С.Крушельницької, де я отримала добру школу гри на фортепіано у викладача Марти Андріївни Булки. Однак у подальшому я вибрала шлях оперної співачки. Таким чином моя дитяча мрія здійснилася. Але те, що я здобула міцний фундамент музиканта, мало величезне значення для успішного розвитку моєї співацької кар'єри, власне розвитку співака-музиканта.

- Розкажіть докладніше, де Ви здобували професійну вокальну освіту?

- Після занять з Нестором Горницьким та завершення навчання у школі я поступила до Київської консерваторії, де навчалася у класі сольного співу Лілії Данилівни Лобанової, відомої у минулому співачки (дра-

матичне сопрано). Лілія Данилівна розвивала мої голосові можливості дуже обережно, не навантажуючи непосильними творами. Я співала багато камерної музики. Вже з першого курсу долучалася до театрального мистецтва: сценічна гра, рух, пластика, відчуття сцени, відчуття простору, – це дуже важливі моменти у повноцінному вихованні оперного співака. А моїми випускними партіями у Оперній студії консерваторії були партія Маргарити з опери «Фауст» Ш.Гуно та партія Тат'яни з опери «Євгеній Онегін» П.Чайковського. Зі мною займалися диригенти Ткаченко, Горбатенко, режисер Д.Гнатюк. У студентські роки я також виступала з камерним хором, заспівала, зокрема, «Реквієм» Дж.Верді.

- Ви працювали у Львівській філармонії, але також відомо, що Ваша подальша творча діяльність пов'язана з Нью-Йорк Сіті опера. Як це сталося?

- Так, сім років я пропрацювала у Львівській філармонії. Одного разу разом з духовим квінтетом виїхала на гастролі до Нью-Йорку. І тут мене почула прекрасна співачка чеського походження, примадонна Нью-Йорк Сіті опера Ева Лікова і зацікавилася мною. Вона відразу ж запропонувала мені залишитися. Більше того, п. Ева запропонувала мені свою допомогу щодо вдосконалення співу, а також розпочала пошуки менеджера. Зрештою, зі мною було підписано контракт на три роки. Так я стала солісткою Нью-Йорк Сіті опера. І тут почалася дуже напружена робота. Адже мені необхідно було за досить короткий час вивчити багато оперних партій.

- У Вашому оперно-вокальному доробку вагоме місце займає творчість Джакомо Пуччіні. І це, мабуть, не випадково. Здається, після того, як Ви виконали партію молодої рабині Лю в останній його опері «Турандот» на сцені Нью-Йорк Сіті опера, розпочалася Ваша успішна творча діяльність у цьому театрі.

- Так, я переспівала майже всі опери цього композитора... Мені Пуччіні особливо близький своєю творчою манерою композиторського письма. Правда, я ніколи не зверталася до опери «Манон Леско». А дебют у цьому театрі з такою партією, як Лю – був для мене великим щастям. Я дуже люблю цю партію і цю героїню.

- Свого часу Ви здобули грант від фундації Джакомо Пуччіні. Чи було це пов'язано з неперевершеним виконанням партії Чо-Чо-сан?

- Мабуть, так... Взагалі, ця партія залишається для мене, можливо, найулюбленішою. Великою мірою це пов'язано з статтю нашої видатної Соломії Крушельницької. Між іншим, цікавим фактом є те, що дві українські співачки виконали дві різні редакції цієї опери: Крушельницька, як відомо, після невдалої першої постановки зі Сторкіо, заспівала цю партію у другій редакції. А наш театр вирішив здійснити постановку у першій редакції, без купюр. Уявіть собі, як це цікаво – у цілому світі знайшлося дві українки, які заспівали цю партію. Я у Нью-Йорку завжди нагадую про той випадок з оперою, коли власне Крушельницька фактично врятувала чудове творіння Пуччіні, подарувавши цій опері друге життя.

- А чи знають у Сполучених Штатах про цей факт?

- На жаль, ні. Можливо, в Італії про це пам'ятають, а в Америці зовсім не знають ні про той випадок, ні про таку велику співачку, якою була Соломія Крушельницька... До речі, маю декілька книжок, зокрема мемуари самого Пуччіні, де про це зазначається, і сам композитор завжди з вдячністю згадував неперевершену Чо-Чо-сан – Крушельницьку...

- Відомо, що чимало видатних співаків упродовж майже всієї своєї кар'єри продовжували консультуватися зі своїми педагогами. Чи є у Вас така людина, до якої Ви дослухаєтесь, яка є Вашим порадиником?

- Я багато років консультувалася у моєї викладачки п. Еви Лікової. Вона давала мені безліч надзвичайно цінних порад щодо виконання, інтерпретації... Зрештою, навіть, як себе поводити там, у іншій країні. У мене були прекрасні концертмейстери – неперевершені музиканти зі знанням багатьох іноземних мов...

- З якими співаками, диригентами, режисерами Вам пощастило співпрацювати?

- Америка – велика країна, а Нью-Йорк – великий культурний центр. Тут можна зустріти величезну кількість прекрасних музикантів, співаків, загалом митців з різних куточків світу. Чимало музикантів, диригентів, співаків прибувають сюди з Європи, у тому числі зі Східної Європи. Мені, приміром, доводилось співпрацювати з Тімеркановим, Максимом Шостаковичем, Ростроповичем, з відомим чеським диригентом Зденеком Мацалом, з яким ми записали два диски А.Дворжака:

«Реквієм» і «Весільні сорочки». Всіх і не згадаєш... Але рівень тих музикантів, з якими мені пощастило творчо спілкуватися, дуже високий. Рената Скотто, до речі, ставила у нашому театрі «Травіату» Дж.Верді. А дещо пізніше я спілкувалася з нею та консулювалася щодо виконавських особливостей деяких італійських партій, зокрема Віолетти. Часті відвідування Метрополітен-опера, де виступають кращі співаки і музиканти світу, також сприяли розширенню мого світогляду. Можна сказати, що у Нью-Йорку я пройшла школу життя і творчого зростання.

- Свого часу американські газети писали про Вас як про незрівнянну жінку-мисткиню Нью-Йоркської «Сіті-опера», яка досягла високого рівня у своїй кар'єрі. Чи вдалось Вам і наскільки зреалізувати свої творчі можливості?

- Мабуть, треба дякувати долі за те, що у мене все так склалося, бо могло бути гірше, але, можливо, могло бути і ліпше (усміхається). У кожному разі, я щаслива, що змогла зробити свій посильний вклад у оперне мистецтво. Я переспівала майже всі партії, які хотіла заспівати і заграти. Всього я добилася не якимись обхідними шляхами, а своєю працею. Звичайно, без таланту, помноженого на працю, важко було б досягти високого мистецького рівня. Я виступала в багатьох інших театрах Америки та Європи, зокрема в Італії та Німеччині, співала у Большому театрі у Москві, зустрічалася з багатьма видатними людьми. Зараз більше концертую, виступаю із симфонічним оркестром. Мені завжди щастило на добрих людей, на їх підтримку та опіку. Приємно, що мене знають і люблять в моїй Україні, у Львові. Зараз я пропагую творчість наших західноукраїнських композиторів: С.Людкевича, В.Барвінського, М.Скорика. Записала компакт-диск з творів цих композиторів разом з камерним оркестром Львівської музичної академії під орудою М.Скорика. Мені дуже подобається наша камерна вокальна музика: вона високопрофесійна і потребує ширшої популяризації.

- Як Ви ставитесь до міжнародних конкурсів? На вашу

думку, це спосіб отримання певного визнання шляхом здобування місця та премії, чи це також відповідний «плацдарм» для набуття досвіду, можливо навіть, до певної міри, «гартування»?

- Я думаю, що це насамперед «гартування». Співаки – здебільшого люди дуже ранимі.

Тому, якщо вони беруть участь у конкурсах, їм треба перейти через певні випробування. Але не кожен це витримує. Трапляються зриви. А ще зауважу, конкурсні оцінювання не завжди справедливі... З іншого боку, якщо співакові вдається себе зарекомендувати з найкращого боку, то на нього обов'язково звернуть увагу, ним зацікавляться, навіть допоможуть «стати на ноги». Особисто мені вдалося зробити кар'єру без конкурсів.

- Яким чином і у якому напрямку, на Вашу думку, молодому співакові слід себе спрямувати, щоб відповідати вимогам сучасного «мистецького ринку»?

- Співак, який планує досягнути чогось більшого, насамперед повинен добре знати, чого він хоче, і уміти себе організувати у цьому плані. Звичайно ж, він повинен мати добру школу. Якщо говорити про молодих українських співаків, то зазвичай їх перевага у тому, що вони мають добру природу: міцні голоси, багаті тембром. Але зараз цього абсолютно недостатньо. Важливо, щоб вони були добрими музикантами. Крім того, дуже важливо, щоб вони знали мови, або, принаймні, могли без акценту виконати твір. Але знання мов потрібно перш за все для того, щоб зрозуміти зміст і відповідно на-

лаштувати вокальну інтонацію, тембр голосу, особливо виразно заспівати у тому місці, де це вимагається по відношенню до поетичного змісту твору. За кордоном студенти-вокалісти обов'язково вивчають німецьку, французьку, італійську. Я маю на увазі американських вокалістів. Але і у Європі ця спра-

ва стоїть на дуже високому рівні. Цього вимагають і сучасні оперні постановки.

- Власне, у сучасних оперних постановках режисер є чи не найголовнішим. Як Ви ставитесь до сучасних режисерських пошуків?

- Я знаю, що співаки, і не лише (!), до цього явища ставляться не однозначно. Дехто вважає такі сучасні знахідки знуцанням над співаком: і перекидатися, і підстрибувати, і падати, і ще й співати – передовсім грати роль, а не виконувати партію. Події давнини переносяться у спотворене сьогодення... Звичайно, грати роль можна по-різному. Все залежить від розумної міри. Особисто я прихильниця того, щоб все було на своєму місці. Мене називають драматичною співачкою навіть не лише через тип голосу, а й через уміння перетілення, уміння зіграти на сцені як актриса. Звичайно, якщо твір талановито поставлений, то чому б не грати роль, а не тільки стояти і співати партію. Зараз публіка дуже вибаглива: вона жадає чогось незвичайного, нового. Вона хоче чути гарний голос, хоче бачити стрункі постаті, гнучкість, пластику і таке інше. Але трапляється, що режисери переступають межу, порушуючи баланс, гармонію. Все-таки опера – це насамперед музика і вокал. І якщо страждає

вокал, кантилена, і загалом – музика, тоді необхідно задуматись, для чого така постановка, яка розрахована на непотрібні ефекти.

- А чи доводилось Вам брати участь у постановках т.зв. «режисерського» театру?

- Так, я брала участь у сучасній постановці «Каті Кабанової» Яначека у Сан-Франциско. Наприклад, за задумом німецького режисера, який здійснював цю постановку, в останньому акті на сцену було введено лікарів у зелених халатах, які вивозили мене на лікарняній каталці і ліхтариком світили мені, тобто моїй героїні, в очі, чи ще жива! Постає питання, чи так конче була потрібна ця сцена у такому вирішенні? Чи коли Катя топиться, то на сцені мала бути присутня вода. Це було дуже важко зробити і потребувало великих грошових затрат. Але все ж на сцені було розміщено широкий резервуар з водою, однак ця вода не сягала навіть до колін. Так що всі бігали по воді, хлюпалися, а я лежала мокра у тій воді, але ніяк не могла втопитися (сміється)... Тобто, як видається, окремі режисерські «знахідки» не зовсім доречні. А у Московському Большому театрі відома у цілому світі режисер Франческа Замбелло застала мене скакати з ліжка, падати, знову підніматися і таке інше. Але критики позитивно оцінили цю постановку, відзначаючи переконливу гру співаків на сцені.

- А на які основні якості співака звертається найбільша увага?

- Співак повинен бути музикантом. Його рівень мислення має бути значно вищим. Тепер дуже цінуються інтелектуальні співаки. Крім того, співак мусить постійно бути у формі. На Заході конкуренція дуже велика і добрих співаків не бракує, а тому, щоб втриматися на висоті, треба бути особливо працездатним і фізично витривалим, і що дуже важливо, вміти розпланувати своє життя так, щоб ніщо не відволікало від основного виду діяльності. Треба розуміти, що дуже часто співак має лише творче життя...

**Розмовляла
Мирослава ЖИШКОВИЧ**

ПОВЕРНЕННЯ ДО ALMA MATER

АНОНС

АБО ПОКЛИК ДУШІ

Львівська вокальна школа має славні сторінки у своїй історії, а її випускники посідають гідне місце в історії світової вокальної культури. Географія їхніх виступів висвітлює найпрестижніші сцени оперних театрів – Метрополітен опера (Нью-Йорк); Ковентгарден (Лондон); Грандопера (Париж); Штатсопера (Відень); Ла Скала (Мілан). Їхні імена багато років не сходили з театральних афіш країн Північної та Південної Америки, Європи, Азії, Африки і, очевидно, рідної України. Сьогодні ми з гордістю згадуємо цей «Український зорепад»: Олександр Мишуга, Соломія Крушельницька, Адам Дідур, Модест Менцинський, Мирослав Скала-Старицький (Miro Scala), Михайло Голинський, Іра Маланюк та багато інших.

Сучасне покоління наших вихованців продовжує традиції своїх славних кумирів, сміливо торує шлях до вершин світового визнання, пропагуючи українську вокальну школу та музичну культуру. Вони вже завоювали вагомe місце на престижних оперних сценах світу та музичних фестивалях виконуючи різноманітні концертні програми від старовинної до сучасної музики. Світова критика завжди вирізняє українських співаків не тільки за високу виконавську майстерність, але й підкреслює виняткову красу природи голосу, особливе його забарвлення, тембр, потужну енергію звуку, а також незвичку музикальність. Їх є чимало, але хоча б назвемо найбільш відомих: Олександр Теліга, Андрій Шкурган, Зоряна Кушплер, Софія Соловій, Наталія Ковальова, Оксана Кровицька та ін.

Кафедра сольного співу Львівської музичної академії ім. Миколи Лисенка вирішила скористатися з того,

що наші співаки працюють в кращих європейських театрах і добре орієнтуються в сучасних тенденціях розвитку вокальної культури в світі, а також відмінно знають стилі виконання німецької, італійської, французької музики, до того ж вони відмінно володіють мовами цих країн. Також буде цікаво дізнатися нашим студентам, які ж вимоги ставляться в світі до сучасних співаків і

яким комплексом артистичних, технічних, а також вокальних даних слід володіти, щоб витримувати конкуренцію на світовому вокальному «ринку» праці.

Отже, ми відкриваємо цикл вокальних майстеркурсів «Повернення до Alma Mater або поклик душі»

Першою погодилася приїхати солістка Віденської національної опери (Viener Staatsoper) Зоряна Кушплер (мецо-сопрано) та провести у Львівській національній музичній академії ім. М.В.Лисенка триденний майстеркурс з інтерпретації світової оперної класики та німецької камерної музики (Lied).

КУШПЛЕР Зоряна (21.04.1975, Львів) – Лауреат 3-х міжнародних конкурсів вокалістів, в тому числі – І премія на конкурсі ARD – Асоціації Радіо Німеччини (Мюнхен, 2000). Закінчила вокальний факультет Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові (1998, кл. І. Кушпле-

ра), асистентуру-стажування при Львівській музичній академії (2001, творч. керівник І. Кушплер). Удосконал. вокал. майстерність у Вищій школі музики й театру (Гамбург, 1999-2003, кл. Ю. Бекман). Дебютувала 1998 у Львівському театрі опери та балету партією Розією Розією («Севільський цирульник» Дж. Россіні). 2004-2006 – солістка Нац. опер. театру Швей-

царії (Берн), від 2007 – Віденської Штатсопери (Австрія). Має фондові записи із симф. оркестр. Баварського радіо, Штутгарта, Потсдама, Мюнхена, Бонна. Співпрацювала з відомими диригентами – С. Озавою, Р. Якобсом, К. Ешенбахом, Сіром Н. Меррінер, Зубіном Мета, Р. Кофманом, М. Скориком, В. Сіренком та ін. Співала в оперн. театрах Чехії, Німеччини, Англії, Іспанії, Кореї, Китаю та ін. У репертуарі більше 30 оперних партій для мецо-сопрано. Виступала на музичних фестивалях у Берліні, Мюнхені, Гамбурзі, Ганновері, Дюссельдорфі, Любеку (Німеччина), Інсбруку, Граці (Австрія), Базелі, Цюріху, Женеві, «Верб'є» (Швейцарія), Венеції, Мілані, Римі, Флоренції (Італія), Мадриді, Валенсії, Сарагосі (Іспанія), Ризи (Латвія), Львові (Україна) та ін. У 2010 р. орг. комітет муз. фестивалю «Шлезвіг-Гольштайн» (Німеччина) нагородив співачку премією «За видатні виконавські заслуги». У ка-

мерних концертах виступає переважно з сестрою – піаністкою, лауреат. міжнар. конкурсів Оленою Кушплер. Фірма «Capriccio» випустила два CD: - «Слов'янська душа» з романсів С. Рахманінова, П. Чайковського, М. Римського-Корсакова, М. Мусоргського у виконанні сестер Зоряни і Олени К. (2010); - Д. Шостакович «Шість пісень на вірші Маріни Цветаєвої» для контральто і струнного квартету (викон. – Зоряна К. і «Petersen Quartett», 2006).

Партії: Нерон («Коронація Поппеї» К.МонтEVERDІ), Сесто («Юлій Цезар» Г.Ф. Генделя), Секстус, Дорабелла, Амінта («Милосердя Тита», «Так чинять усі жінки», «Король-пастух» В.-А.Моцарта), Розіна, Маркіза Мелібеа («Севільський цирульник», «Подорож до Реймса» Дж.Россіні), Маддалена, Прецьозілла, Фенена, Еболі («Ріголетто», «Сила долі», «Набукко», «Дон Карлос» Дж.Верді), Кармен («Кармен» Ж.Бізе), Лола («Сільська честь» П. Масканьї), Аделаїда («Арабелла» Р.Штрауса), Джульєтта («Казки Гофмана» Ж. Оффенбаха), Марта («Фауст» Ш.Гуно), Граф Орловський («Лилик» Й. Штрауса), Ольга, Поліна («Онегін», «Пікова дама» П.Чайковського), Маріна Мнішек («Борис Годунов» М. Мусоргського), Маша («Три сестри» П.Отваші), ін.

Майстеркурс відбудеться з 24 по 26 листопада 2011 року у Великому залі музичної академії:

24.11.2011

15.00–18.00- Майстеркурс 25.11.2011

13.00–16.00 - Майстеркурс 26.11.2011 -17.00-Концерт учасників мйстеркурсу

Усіх, хто бажає взяти участь в Майстеркурсах, просимо зголошуватися та отримувати інформацію за такою адресою:

E-mail:
kushpler@gmail.com
Mob/tel. 067 748 90 78

Кафедра сольного співу ЛНМА ім. М.В. Лисенка

Основним завданням проекту є пропагування живих творчих контактів між митцями з різних регіонів України та зарубіжжя, пошук спільного об'єктивного знаменника у розумінні високого професіоналізму, обмін досвідом та взаємне збагачення учасників діалогу.

Першою ластівкою проекту став спільний концерт вокального квартету старовинної музики Cantus firmus Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського (учасники – викладачі та студенти ХНУМ ім. І. П. Котляревського) і Хору студентів Львівської національної музичної академії ім. М.В.Лисенка, що відбувся 28 жовтня 2011 у Великому залі ЛНМА ім. М.В. Лисенка.

Концерт під назвою «Гармонія епох – гармонія культур» задумано організаторами як багатокортне втілення ідеї діалогу, що спрацювала на рівні діалогу музикантів (зі Сходу і Заходу України), епох і мистецьких стилів (у концерті звучали хорові твори епохи Відродження та опуси кін. ХХ – поч. ХХІ ст.), національних композиторських шкіл (Україна, Англія, Нідерланди, Франція, Іспанія, США).

Як висловилося у вступному слові до концертної програми доктор мистецтвознавства, професор Любков Кияновська: «Творчі контакти між Львовом і Харковом мають глибокі історичні корені і є надзвичайно органічними». Ця органічність отримала своє яскраве відображення впродовж музичного вечора: високий про-

фесіоналізм гостей з Харкова, розуміння ними стилістики епохи Відродження, глибоко продумані інтерпретації, влучна сценічна візуалізація невибагливих ліричних і побутових образів ренесансних фроттол, мадригалів, гальярд поєднали-

У переддень концерту, 27 жовтня 2011 р. у Малому залі ЛНМА ім. М.В.Лисенка відбулася пізнавальна лекція-концерт за участю вокального квартету Cantus firmus з Харкова на тему «Світські хорові жанри епохи Відроджен-

го диригування ХНУМ ім. І.П.Котляревського).

Оргкомітет арт-проекту «Мистецькі діалоги» просить зацікавлених осіб, зокрема, педагогів та студентів мистецьких навчальних закладів, мистецьких факультетів університетів подавати свої ідеї та пропозиції стосовно можливих акцій у межах розрахованого на перспективу проекту (майстеркласи, спільні виступи колективів, творчо-наукові заходи митців різних мистецьких професій – художників, акторів, музикантів). Ми відкриті до живого мистецького діалогу...

Прес-реліз

28 жовтня 2011 р. у Великому залі Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка стартував арт-проект «Мистецькі діалоги», ініціатором якого є хор студентів ЛНМА ім. М.В.Лисенка та його керівник, старший викладач кафедри хорového та оперно-симфонічного диригування Христина Флейчук.

ся із концептуально осмисленим виконанням програми сучасної хорової музики Хором студентів ЛНМА ім. М.В.Лисенка, справді творячи у слухачів відчуття гармонії епох та культур.

ня (італійська та французька традиції)», яку прочитали доцент Олена Батовська та лауреат III Всеукраїнського конкурсу хорових диригентів, викладач Анна Савельєва (кафедра хорово-

Наш e-mail:
chrakmuz@ukr.net
Оргкомітет
арт-проекту
«Мистецькі діалоги»

"ПОВЧАЛЬНІ" АФОРИЗМИ

• На кожній педагогічній грядці – свої порядки!

• Праця любить, щоб її робили

• Книги не завжди навчають, але багато чого підказують

• Не виходить, поки не доходить; як тільки дійшло – так і вийшло!

• Життя – невичерпний океан образнос-

ті пояснень

• Художній смак – кресало творчості, яким висікають іскри таланту

• Успіх учня – кредо вірного діагнозу

• Немає поганих вправ – є неправильне їх застосування

• Критерій виконання – творчий результат, а не затрачена праця.

Народилась Катерина Рубчакова 29 квітня 1881 року в м. Чорткові (на Тернопілі) в багатодітній сім'ї диригента і дяка чортківської церкви Вознесіння Андрія Коссака (1850-1917). Він створив церковний хор, в якому співала голосиста селянка Розалія Федорович – мати Катерини. Вєсь рід Андрія Коссака та наступні покоління, особливо його семеро дітей, виділялися музикальністю та спі-

– партнер сестри Катерини в головних оперних партіях. Найстарша сестра Марія працювала в театрі «Руська бесіда» під псевдонімом Чернявська, а згодом у «Тернопільських театральних вечорах» та у трупях Наддніпрянщини і Вінниччини. Сестра Антонія Коссака також виступала в «Руській бесіді», а пізніше в Станіславському театрі ім. І.Франка та в місті Дрогобичі. Наймолодший брат Володимир працював

тером.

У трупі молода Рубчакова познайомилась із талановитим майстром сцени – Марією Слободівною, що приваблювала глядача роллю Юдіф в «Уріелі Акоста» та поезіями Т.Шевченка та І.Франка на концертах. Рубчакова захоплювалась її грою, перевтіленням в роль, високим покликанням мистця. Це була неабияка школа для молодої Катерини.

Перші невеликі успі-

році впевнено бере участь у музичних виставах, де вдало проспівала партію Арсени в «Циганському бароні» Й.Штрауса. Найбільш успішний виступ відбувся на львівській сцені в опері С.Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» в партії Оксани. Газета «Діло» оцінює її виступ як несподіваний та перспективний. (Газ. «Діло», 25 серпня 1898 р.)

У 1899 р. театр гастролює на Прикарпатті у

ГАЛИЦЬКА ЗАНЬКОВЕЦЬКА

З ІСТОРІЇ

Минуло 130 років від дня народження Катерини Рубчакової – визначної драматичної артистки та оперної співачки, творчий шлях якої тривав чверть століття (1896-1919 рр.) на сценах Галицького П'ємонту. Працювала в Українському народному домі «Руська бесіда» у м. Львові. Без театру «Руська бесіда» та примадонни Рубчакової неможливо уявити українську театральну культуру на зламі ХІХ-ХХ століть. Артистка була невтомною подвижницею театального мистецтва і служила своїм таланом та любов'ю рідній Мельпомені, усвідомлюючи необхідність розвитку української національної культури. Її називали «галицькою Заньковецькою». В театрі «Руська бесіда» репертуар Рубчакової складав понад 40 оперних партій як українських так і західноєвропейських композиторів та біля 100 драматичних ролей. Багато із цих ролей артистка зіграла вперше на сценах Галичини і Буковини, по містах яких мандрував театр. З її ініціативи репертуар театру збагатився психологічними драмами європейських авторів. А Іван Франко, який вів творчий діалог із театром «Руська бесіда» ще з 1876 року, вважав Рубчакову найкращою виконавицею ролі Анни в його драмі «Украдене щастя».

вучістю. Найстарший син Іван – директор Чортківської учительської семінарії, з відомим на всю округу музично-драматичним гуртком. Крім того, родина Коссака подарувала українському театру ще трьох сестер та трьох братів. Старший брат Михайло був талановитим диригентом і композитором. Після Бучацької гімназії закінчив Львівську консерваторію і працював головним диригентом у театрі «Руська бесіда». Разом із режисером Йосифом Стадником створили нову сторінку в історії українського музичного театру. Середній брат Василь Коссака – оперний співак, драматичний актор, театральний діяч. На сцені

актором у трупі брата Василя Коссака.

Шлях до сценічної слави привів Катерину Рубчакову у 16 років в театр «Руська бесіда», який в той час (вересень 1896) гастролював у м. Чорткові. Театральну кар'єру Катерина розпочинає як хористка, виступає у масових сценах, танцює, випробовує свої сили в епізодичних ролях. Згодом, театральну діяльність починає під керівництвом режисера С. Яновича, який стажувався у трупі Марка Кропивницького. Від нього Рубчакова засвоїла найкращі засади українського театру Кропивницького – це створення образу з емоційним живим харак-

ти і визнання здобувалися важкою працею. Багато працювала над дикцією, над мовою без діалекту. А в роботі над голосом, над розширенням діапазону та музикальністю допомагав їй брат Михайло. І пізніше, про перші кроки артистки відомий історик українського театру Степан Чарнецький скаже: «Не підозрював, мабуть, ніхто...що в цій дрібненькій, слабосилій дівчині дремає великий сценічний талант...». (С.Чарнецький. Вибране. Львів, с.184.)

За перший рік роботи в театрі, у сезоні 1896-97 р., Катерина одержує першу роль гуцулки Марусі у виставі Коженівської «Верховинці». В цьому ж

містечку Рогатин. Тут народжується нова сім'я акторів - Катерини та Івана Рубчака. З цього часу Катерина Рубчакова починає невтомно працювати над підвищенням акторської майстерності. Навчається у музично-драматичній студії при театрі, слухає лекції Й.Стадника про мистецтво, історію світового театру. Відвідує лекції по вокалу у відомої професорки співу Софії Козловської, учениці Фаусти Креспі, (Італія), у якій вчилася Соломія Крушельницька.

Й.Стадник, розумний і здібний режисер та багатогранний актор, помітив талант Рубчакової і бережно його розвивав. Тому за час художнього керівництва Стадника Рубчакова стає примадонною і своєю працею приносить славу театрові. Про її високопрофесійні виступи свідчать ролі і в нових виставах. Поставлена в 1907 р. вперше в Галичині історична драма «Маруся Богуславка» М.Старицького, в якій артистка створює образ Богуславки – патріотки, яка без вагань визволяє українських невільників. З Рубчаковою у цій драмі успішно дебютував в ролі Гірея Лесь Курбас. Великий успіх артистки в ролі Марусі у драмі «Ой, не

Продовження на 9 стор.

Продовження, почат. на 8 стор.

ходи, Грицю, та й на вечорниці» М.Старицького показав як Рубчакова вміє передати і співучу веселу постать героїні, і її неспокій, смуток, аж до божевілля. У цій ролі з найбільшою силою проявився блискучий талант Рубчакової як трагедійної артистки, а роль звучала на сцені більше 14 років. Вона зіграла майже в усіх творах І. Карпенка-Карого, режисерами яких були Й. Стадник та М. Садовський.

У 1908 р. театр гастролює у Чернівцях. Прекрасний репертуар драм І.Карпенка-Карого, М.Кропивницького, Б.Грінченка, Г.Ібсена, М.Гоголя, А.Чехова, Е. Ростана принесли славу і артистам і театрові. Це був великий творчий звіт перед буковинцями. Але всі рецензії на вистави підкреслювали найталановитішу гру Рубчакової. Німецька газета „Cernowizer Allgemeine Zeitung“ від 13.05. 1908 р. дала найвищу оцінку К. Рубчаковій: «Тут вона була на висоті драматичного мистецтва... Яка багатогранність».

З ім'ям Катерини Рубчакової пов'язана і світова драма. Так у виставах «Уріель Акоста» К.Гуцкова, І.Войновича «Осінь буря», М.Лендера «Тайфун» вона, як артистка із великим сценічним досвідом, професійно і талановито відтворювала драматичні образи психологічного плану.

В 1913 р. режисером театру «Руська бесіда» стає Степан Чарнецький. Появився новий репертуар. Разом з Рубчаковою у трупі працюють Гнат Юра, Лесь Курбас, Амбросій Бучма, співак Володимир Маслюк. В цьому ж році театр гастролює у Кракові. Артистка Рубчакова зайнята у всіх виставах і її чекав колосальний успіх. Газета «Nowa reforma» 5 грудня писала: «Особливо оплескувано спів бездоганної виконавиці і досконалу гру артистки п. Катерини Рубчакової».

Доцільно відзначити творчу співпрацю

К.Рубчакової і молодого обдарованого актора Лесь Курбаса. Своєю майстерністю і таланом вона мала неабиякий вплив на його професійне зростання. Це був справжній мистецький, вишуканий, одухотворений дует. Курбас закохується у надто вродливу і талановиту партнерку, але його любов зазнала фіаско і він вирішив покінчити життя самогубством, вистреливши собі у груди. Його життя вдалося врятувати, але кулю він проніс під серцем все своє життя. Актор повертається у театр і продовжує працювати з Катериною. Партнерство на сцені, розмови про театр і дружні стосунки залишили неабиякий слід у інтелектуального і ерудованого Л. Курбаса.

Ще одна вагома сторінка театральної діяльності К.Рубчакової – це професійні виступи в оперних спектаклях. Володіючи ліричним сопрано та поєднуючи з драматичним талантом і повсякденною працею, артистка впевнено завойовує головні партії як в українських, так і в класичних операх європейського масштабу. Це партії Баттерфляй, Гальки, Оксани, Маргарити і Мікаели в операх «Мадам Баттерфляй», «Галька», «Запорожець за Дунаєм», «Фауст», «Кармен». У Львові, Тернополі, Кам'янець-Подільському глядачі закидали сцену квітами, а багато із них повторно приходили на виставу, щоб почути прекрасний спів примадонни. Про май-

стерність оперної співачки п. Катерини дав оцінку відомий музичний діяч Філарет Колесса. Він описує оперу Я.Лопатинського «Еней на мандрівці», в якій співачка стала першою виконавицею трьох партій: «Голос

Не можемо оминати працю К.Рубчакової як театрального діяча. Світова війна 1914 року застала Український народний театр «Руська бесіда» у Борщеві. На деякий час театр припиняє свою роботу. А в 1915 р., у Львові відновлює діяльність Український народний театр «Українська бесіда» під керівництвом брата Катерини Василя Коссака. В оновленій трупі починає працювати і К.Рубчакова. Вона гуртувала навколо себе молодь і зробила все, щоб зберегти театр. 1-го березня 1917 року Рубчакова стала директором театру. Трупу поповнили із «Тернопільських вечорів» актори М.Бенцаль, Г.Юрчакова та І.Рубчак. Як директор, вона очистила репертуар театру від пересічних вистав та дотримувалась традицій українського театру.

У 1918 р., в цей непевний час для Галичини, у Станіславові було створене нове товариство «Чернівецький український театр». Керівником трупи знову стає К.Рубчакова. Вона розуміла, що треба зберегти театр за будь-яких обставин, який мав понад піввікову історію і якому віддала все своє свідоме життя. Слід згадати про те, як наша примадонна Рубчакова товаришувала з Ольгою Кобилянською. Адже, під час 1-ої світової війни велика українська письменниця врятувала дітей Рубчакової, прихистивши їх у себе в Чернівцях.

1919 року створено «Новий Львівський театр» – у самий розпал боротьби за незалежність Української Народної Республіки (УНР).

Закінчення на 10 стор.

З липня місяця на запрошення і за підтримки Міністерства преси та інформації УНР театр гастролює по Поділля. У складі трупи працюють Катерина та Іван Рубчаки. В цьому ж театрі пробує свої перші акторські кроки і дочка Ольга, яка згодом стала заслуженою артисткою України та однією з фундаторів Київського державного драматичного театру ім. І.Франка та була дружиною народного артиста СРСР Гната Юри.

«Новий Львівський театр» переїжджає на гастролі до Кам'янець-Подільського. У місцевій газеті, в оглядовій публікації про театр читаємо: «До то-

вариства Новий Львівський театр належить така визначна сила як талановита артистка К.Рубчакова...» (Газета «Українське слово» за 29 липня 1919 р.) Це була остання прижиттєва оцінка артистки у пресі. Акторка поважно захворіла. Театр переїжджає на гастролі у Вінницю. Публіка чекає на артистку, преса подає анонси про нову появу на сцені відомої зірки театру. Але у Вінницю вона вже не приїхала, а залишилась у добрих людей в селі Зіньківцях. Її відвідували деякий час друзі, актори, а вона вірила в повернення на сцену. Але підхопивши під час епідемії іспанський грип, а, переого-

дя, в короткий час знесилений організм не зміг протистояти тифові. 22 листопада 1919 року велика артистка померла у розквіті творчих сил на 39 році життя. Коли вістка про втрату великої галицької примадонни прокотилась по Україні, театри Львова, Києва, Вінниці вшанували пам'ять видатної артистки дводенною жалобою. У 1958 році прах Катерини Рубчакової перепоховано на кладовищі у Тернополі.

Відомий театральний історик П.Медведик у своїй книзі «Катерина Рубчакова» з захопленням обрисовує талант галицької примадонни: «Вибившись в 1898 році на першорядні ролі, Рубчакова

не спочивала ні днини. Виступала у драмі, комедії, опері та опереті – скрізь успішно, з найглибшим почуттям правди характеру і перевтіленням у роль. Уміла майстерно розкрити світ персонажів, жаль їхнього наболілого серця через монолог, драматизм якого посилювала вокальними засобами. І це виходило в неї так просто і природно, що сприймалося глядачами як вияви справжнього людського ества. Цим Рубчакова ріднилася з великою Заньковецькою...».

Марія ПРОЦЕВ'ЯТ,
заслужена
артистка України

СПІВАК, ПЕДАГОГ, ОРГАНІЗАТОР, КЕРІВНИК

(з нагоди 70-річчя заслуженого працівника освіти України, завідувача кафедри народних музичних інструментів та вокалу, професора Корнеля Сятецького)

Серед імен, які увійшли до золотого фонду музично-педагогічного факультету ДДПУ ім. І.Франка, – Корнель Сятецький – вихованець і співторець цього факультету.

Корнель Кіндратович Сятецький – оперний та концертно-камерний співак (лірико-драматичний тенор), педагог, народився 23.09.1941 на Поділлі, у мальовничому селі Сидорів на березі річечки Сухостав, притоки Збруча, в сім'ї, закоханий в українську пісню. Ще з раннього дитинства К.Сятецький полюбив спів і вже в шкільні роки співав вдома, у школі, на олімпіадах районних і обласних. Спів визначив і подальшу долю талановитого юнака. Закінчив музичний відділ Чортківського педагогічного училища (1951), музично-педагогічний факультет Дрогобицького державного педагогічного інституту ім. І.Франка (1969), Львівську державну консерваторію ім. М.Лисенка (1987) з кваліфікацією «оперно-концертний співак, викладач». Відданість своїй улюбленій справі завжди приводила К.Сятецького до чудових педагогів: випускника Варшавської консерваторії Т.Андрієшина у Чорткові, визнаних майстрів оперної сцени – Б.Базиликута (народний артист Украї-

ни, соліст Львівської опери, професор) і М.Копніна (соліст Харківської та Київської опер) у Дрогобичі, О.Дарчука (соліст Ленінградської, Горьківської, Саратовської, Київської та Львівської опер, професор) – у Львові.

Наполегливо навчаючись, він є, водночас, учасником усіх концертів у навчальних закладах в Дрогобичі, його сценічна практика щораз розширюється, сягаючи обласного центру, Львівського телебачення. Згодом К.Сятецький – соліст Львівського академічного театру опери та балету (1987 – 1991). У його репертуарі оперні партії – Андрій («Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемовського), Андрій («Катерина» С.Аркаса), Молодий циган («Алеко» С.Рахманінова), Владімир Ігорович («Князь Ігор» А.Бородіна), Суліман («Роксоляна» Д.Січинського), Туріду («Сільська честь» П.Масканьї).

Зростання вокальної майстерності, зрілість музичного мислення дозволяють йому опанувати й блискуче виконувати складні партії тенора у масштабних вокально-симфонічних творах – «Реквіємі» Дж.Верді, «Реквіємі» та «Коронаційній месі» В.А.Моцарта, кантаті «Радуйся, ниво неполитая» М.Лисенка, «Літанії» С.Монюшка, вокально-симфонічній поемі «Монологи Мойсея» Ст.Людкевича, ораторії «Шлюб Яна Казимира» М.Солтиса, кантаті «Шляхи повернення» М.Кузана та ін.

У численних концертах він інтерпретує оперні арії Р.Леонкавалло, Ж.Бізе, Ш.Гуно, Ф.Чілеа, Дж.Пучіні, Г.Доніцетті, П.Чайковського, А.Даргомижського, К.Данькевича; романси Ш.Гуно, Р.Шумана, Ф.Ліста, Ф.Шуберта, Й.Брамса, М.Глінки, С.Рахманінова, Р.Глієра, Г.Свєрідова, С.Людкевича, М.Лисенка, Я. Сте-

пового, Д.Січинського, Г.Майбороди, В.Косенка, А.Кос-Анатольського, Б.Фільці; пісні Дж.Россіні, А.Рудницького, М.Костецького, М.Фоменка, З.Антонішака, Л.Якіма; українські, російські та італійські народні пісні.

Високий професіоналізм К.Сятецького дозволяє йому співпрацювати з творчими колективами розмаїтих жанрових амплуа: це і академічні й народні, вокально-хорові й інструментальні «концертні одиниці». У їх складі дрогобицький співак (якого колеги жартівливо, але з глибокою повагою іменують «дрогобицьким Паваротті») об'їздив пів світу. Так він гастролював: з капелю «Трембіта» (неодноразово у Польщі), із заслуженим ансамблем танцю «Юність» (у Греції, 1992 та Канаді, 1999), з «Прикарпатським дуєтом баяністів» (у Канаді, 1997), з чоловічою хоровою капелюю «Гомін» (у Великобританії та Франції, 1995, Німеччині, 2002), у складі оперно-балетної трупи Львівської опери (в Іспа-

Продовження, поч. на 10 стор.

нії, 1994, 1995, 1996, 1997), з народним інструментальним ансамблем ДДПУ ім. І.Франка «Намісто» (у Польщі, 2006, 2007), з чоловічим камерним хором „Боян Дрогобицький“ (у Польщі, Чехії, Угорщині, Греції, Голландії, Північній Ірландії, Австрії, Франції). Крім того, як соліст, він брав участь в урочистостях з нагоди 400-річчя Берестейської унії (Ватикан, 1996), представляв Україну на Фольклорамі-97 (Вінніпег, Канада).

К.Сятецький – активний учасник мистецьких імпрез, які проводять обласні центри – управління культури, Спілка композиторів та Львівська філармонія: міжнародних музичних фестивалів «Віртуози», авторських концертів І.Соневіцького, В.Балея (США), М.Кузана (Франція), постановок «Реквієма» Дж.Верді (з Санкт-Петербурзькою капелюю ім. М.Глінки, кер. проф. Вл.Чернушенко), «Реквієму», «Коронаційної меси» В.А.Моцарта, «Месії» Г.Ф.Генделя, «Літанії» С.Моношка (з капелюю «Трембіта»); а також він – соліст симфонічного оркестру Львівської обласної філармонії, капели хлопчиків та юнаків «Дударик», українсько-польського міжнародного проекту постановки ораторії «Шлюб Яна Казимира» М.Солтиса (Львів, Ченстохова, Буско-Здруй, Варшава, Краків, 2007, 2008, 2009), Всеукраїнських мистецьких проектів-акцій «Чорнобиль – молодь буде пам'ятати» (Київ, 2006, 2007), «Микола Колесса – син століття» (Київ, 2007), «Українська музика в контексті європейської культури» (Київ, 2008), «М.Вербицький» (Київ, 2011).

Визначним досягненням співака К.Сятецького є перше виконання і запис у фонд Українського радіо вокально-симфонічної поеми Ст.Людкевича на слова І.Франка «Монолог Мойсея» (Львів, 1985). Недаремно тенор К.Сятецький має низку схвальних відгуків-рецензій

у пресі, він визнаний професійною критикою як один з кращих виконавців України у кантатно-ораторіальному жанрі.

Концертно-виконавська діяльність – це лише одна з гілок творчості Корнеля Сятецького. Відразу ж після закінчення музично-педагогічного факультету він заглиблюється й у педагогічну сферу (викладач постановки голосу, диригування, керівник хор. класів – з 1969, доцент – 1989, професор – 2004 ДДПУ ім. І.Франка та ЛНМА ім. М.Лисенка – з 2006), формується як керівник і організатор (декан музично-педагогічного факультету, 1975 – 1987). Його

високий професіоналізм, глибоке розуміння специфіки музично-педагогічного факультету у структурі педагогічного вузу та людських душ дозволяють керувати кафедрою народних музичних інструментів та вокалу (з 2001), яка забезпечує інструментальну та вокальну підготовку майбутніх музикантів-педагогів на усіх ОКР – бакалаврів, спеціалістів та магістрів.

Поміж його учнів сотні вчителів загальноосвітньої школи, працівники закладів культури і мистецтва, в тому числі й ті вихованці, які сьогодні репрезентують Україну в світі: народні артисти І.Попович та М.Шалайкевич, соліст хору Віденської опери С.Савран, соліст Львівської опери, магістр Ю.Трицецький, артисти оперного хору Б.Полюга, Х.Жук, доценти ДДПУ ім. І.Франка, заслужений пра-

цівник культури України П.Гушоватий, М.Лев, солістка державної хорової капели «Трембіта» Я.Крилошанська, заслужений працівник культури України, директор Городоцької ДМШ В.Турчин, соліст Заслуженого Прикарпатського ансамблю пісні і танцю «Верховина», магістр Р.Герилів та ін.

Як науковець, вивчаючи формування академічної вокально-педагогічної вокальної школи на Дрогобищині, К.Сятецький став засновником та організатором конкурсу молодих вокалістів ім. М.Копніна (Дрогобич, 2003, 2005, 2009), метою якого є пошук молодих талантів, розвиток української вокально-педагогічної школи.

На рідному факультеті К.Сятецький – не тільки педагог і організатор, він, що є найважливіше для професіоналів, – музикант найвищої проби (і звідси його авторитет), і тому він постійний соліст народної студентської хорової капели «Гаудеамус» (худ. кер. та дир., проф. С.Дацюк) та ін. «академічно-сценічних одиниць». З цим творчим колективом, лауреатом численних Всеукраїнських та міжнародних кон-

курсів, К.Сятецький є виконавцем відповідних сольних партій у кантаті «Хустина» Л.Ревуцького, знаменитій «Молитві» із опери С.Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм», кантаті Д.Січинського «Лічу в неволі» та численних мініатюрах.

Мудрий керівник, К.Сятецький усіляко підтримує й бере участь у починаннях колег – членів кафедри. Так, саме на очолюваній ним кафедрі 2005 року був заснований доцентами А.Душним та Б.Пицом науково-мистецький проект «Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва», у рамках якого проведено 10 музично-виконавських конкурсів та 12 науково-практичних конференцій Всеукраїнського та міжнародного масштабу. Щороку поширюється не тільки коло прихильників проекту в Україні, але й щораз більше позитивних відгуків на нього приходять від видатних фахівців з багатьох країн світу – Росії, Білорусі, Башкортостану, Литви, Словакії та ін. Проект здобуває все більшу зацікавленість в СНД та Європі – його інформаційні сторінки в Інтернеті мають найбільше відвідувачів.

2011 рік – це ювілейний рік для кафедри професора Корнеля Сятецького і, з нагоди її 10-річчя, була організована урочиста академія-концерт (2.05.2011), де кафедра продемонструвала свої здобутки й можливості. Крім виставки наукової продукції та презентації науково-історичного довідника про кафедру народних інструментів та вокалу, був даний гала-концерт, де, серед своїх колег, з великим успіхом співав і К.Сятецький у супроводі оркестру народних інструментів Донецької музичної академії ім. С.Прокоф'єва (кер. доц. А.Нижник) та декількох наших творчих колективів. Цей концерт в черговий раз засвідчив таланти К.Сятецького як співака, організатора і керівника. І захоплені відгуки ака-

Закінчення на 12 стор.

Закінчення, поч. на 10 стор.

демкі з Росії М.Імханіцького (Російська академія музики ім.Гнесіних), професорів В.Голубничого (Академія музики ім. М.Глінки у Нижньому Новгороді) та Л.Варавіної (Академія музики ім. С.Рахманінова у Ростові), академіка М.Давидова та професора П.Фенюка (Київ, Національна музична академія ім. П.Чайковського), академіка А.Сташевського (Інститут мистецтв Луганського національного педагогічного університету ім. Т.Шевченка), професора, декана факультету мистецтв Сумського педагогічного університету ім. А.Макаренка Є.Іванова та багатьох інших гостей стали справжньою апробацією діяльності К.Сятецького і керівності ним кафедри.

К.Сятецького, як творчу особистість і відомого співака, усе життя супроводжують овації, квіти, хвалебні статті. Однак, усі, хто зустрічається з цим спокійним, врівноваженим чоловіком у навчальних корпусах та аудиторіях, ніколи не помітять у нього зверхності, неввічливості чи нетактовності до колег чи студентів. Надзвичайно вимогливий до самого себе, по-справжньому чутливий до проблем навколишніх, професор К.Сятецький захоплює відданістю своєму покликанню, своїй справі, надзвичайною працьовитістю і самодисципліною. Власним прикладом він веде за собою великий і різнобарвний колектив кафедри.

З нагоди 70-річного ювілею – з роси і води Вам, Маестро Сятецький! Нехай ще довгі літа Ваш талант служить Україні і справі виховання молодого покоління!

Богдан ПИЦ
доцент
ДДПУ ім. І.Франка

ВАЛЕРІЙ ВИСОЦЬКИЙ: «ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ ДЛЯ МОЛОДОГО СПІВАКА»

З ІСТОРІЇ

Кожен співак і педагог має у своєму творчо-педагогічному «арсеналі» думки, що відображають його світогляд, розкривають багатий внутрішній світ, які «відтіняють» його погляди на вокальне мистецтво.

Сьогодні подаємо настанови фундатора львівської вокальної школи Валерія Висоцького, опубліковані 20 липня 1900 року в часописі «Wiadomości artystyczne» (nr 13 i 14) та віднайдені дослідником музичної культури Львова професором Лешком Мазепою. Після першої публікації цих порад у вищезазваному часописі він вперше подав їх у своїй ґрунтовній праці про видатного польського співака Адама Дідура, учня В. Висоцького. Стислий виклад «Заповідей...» дає можливість скласти певну уяву про основні вимоги, яких професор Висоцький дотримувався у своїй педагогічній роботі. Як бачимо, його настанови спрямовані насамперед на виховання уважного ставлення до розвитку унікального матеріалу, яким є людський голос, до розвитку співацького дихання та виразної вимови як основи правильного співу. В них автор у загальних рисах сформулював основні педагогічні та морально-етичні принципи, якими керувався у своїй навчально-виховній роботі і прагнув донести їх суть до

своїх вихованців. Варто зауважити, що рекомендації, котрі були написані понад сто років тому, і сьогодні, як видається, не втратили свого виховного значення та актуальності.

1. Не вір іншим богам, як тільки в те що: хто вмів дихати і має виразну вимову, той вмів співати.

2. Не закликай до цієї правди надаремно доти, доки її ґрунтовно не дослідивши і докладно не зрозумієш.

3. Пам'ятай, що відпочинок часом більше сил дає співакові, ніж надто форсована праця.

4. Поважай стародавню школу співу, тому що лише вона може продовжити здоров'я твого голосу.

5. Не навантажуй себе виконанням творів, які перевершують твої сили і можливості.

6. Не заходь туди, де природа твого голосу відмовляється тобі у входженні, тобто, нехай голос басовий не співає баритонових творів, баритон нехай не шукає тенорових ефектів, ліричний тенор нехай не зриває голо-

су на героїчних партіях, а мецо-сопрано нехай не силкується стати драматичним сопрано; словом, не гвалтуй власної природи, не заходь до чужого господарства, а тримайся того типу голосу, яким тебе обдарувала природа – і уникнеш сумних розчарувань.

7. Вчися на добрих вчителів, але остерегайся копіювання, бо краще посередній оригінал, але власний, ніж наймайстерніша імітація; шукай нових помислів у собі сам, а різноманітних змін, ефектних додатків і тому подібних співацьких фокусів у інших не кради!

8. Не критикуй інших, але заглянь у самого себе і намагайся позбутися власних вад.

9. Не будь заздрисним до успіхів інших і не бажай більшої слави для себе за ту, на яку заслуговуєш.

10. Не жадай реклами, ні протекції приятелів з галереї, ні невдалих потайних нашіптувань порадишників, ні жодного їхнього блага!

Переклад з польської мови та упорядкування

Мирослави
ЖИШКОВИЧ

МУЗИЧНА ГУМОРИНА

Талант і розум «не сховаєш»

- А можна здати теми, щоб швидше їх забути?!?!
- Дія «Кармен» відбувається в Сибір'ю (Севілью)
- Трагедія Шекспіра «От тела» (Отелло)
- «На туркених... одягнуся!» (оженюся)
- Педагогічну освіту Моцарту дав батько, він вчився в музичних школах (різних) – у архієпископа зальцбурзького і у папи Терентія в Оболонській академії
- Пізній період творчості Бетовена – Бетовен оглух
- Оркестр у Байроїті захований під сцену, щоб не бачити диригента
- Друга тема «Осені» Л.Дичко «Дівка як дошка» (Дівка Явдошка)

Зібрала і підготувала **Роксолана ГАВАЛЮК** - викладач ЛДМУ ім. С. Людкевича

Солоснів

Культурно-мистецький часопис кафедри сольного співу Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка

Головний редактор – Ігор КУШПЛАЕР
Заступник головного редактора – Мирослава ЖИШКОВИЧ
Відповідальний секретар – Богдан КОСОПУД
Технічний редактор – Оксана ДІТЧУК

Наклад: 250 прим.